

VERNIEUWDE INTERNETBIJLAGEN
voor TIM-programma 'Digibewust' (rubriek 5b)

5. Hoe leef ik als christen?	b. media en cultuur	Kernwoord: digitale leefwereld
Digibewust		
1 Thessalonicenzen 5: 21-24		

Opmerking vooraf:

Het TIM-programma 'Digibewust' is enkele jaren geleden ontwikkeld. Inmiddels heeft het gebruik van internet en sociale media een enorme vlucht genomen. Op twee manieren is het programma daarom verouderd:

1. de digitale leefwereld is anno 2013 nog veel meer vanzelfsprekend dan in het programma wordt aangegeven. Sommige opmerkingen in de gebruiksaanwijzing kloppen daarom niet meer. Veel meer tieners hebben een computer, laptop of iPad op de kamer. Je kunt er ook gerust van uit gaan dat ze allemaal dagelijks op een of andere manier online zijn. Alleen al de toegankelijkheid van internet op je mobiele telefoon onderstreept dat.
2. een aantal websites en sociale media worden anno 2013 nauwelijks meer gebruikt. YouTube is nog steeds erg belangrijk, maar MSN en Hyves bestaan nagenoeg niet meer. MSN is samengevoegd met Skype, een programma waar je gratis online kunt bellen met elkaar. Als je allebei een webcam hebt (wat bijna elke laptop standaard heeft ingebouwd), dan heb je daar ook beeld bij. Hyves wordt voornamelijk nog gebruikt door kinderen tot 13 jaar, door oudere tieners wordt meer gebruik gemaakt van Facebook en Twitter. Whatsapp, een gratis mobiele berichten-app voor smartphones, wordt nog wel het meest gebruikt.

Een andere ontwikkeling is dat steeds meer televisieprogramma's en films worden bekeken via internet. Ook foto's bewerken en plaatsen van jezelf of je omgeving neemt toe via Pinterest of Instagram.

Merk op dat de laatste tijd steeds meer tieners en jongeren terughoudend worden in het gebruik van Facebook, omdat ze merken dat veel volwassenen (waaronder ook ouders) ook Facebook gaan gebruiken.

De inhoudelijke doelstelling van het programma 'Digibewust' is nog steeds actueel. Daarom kan het doel en kunnen de verschillende werkvormen allemaal kunnen worden aangehouden. Zorg ervoor dat je zelf in de uitleg de woorden 'MSN' en 'Hyves' vervangt door de hedendaagse alternatieven. Op die manier kan het programma nog steeds zeer goed worden gebruikt op de tienerclub of –vereniging.

De bijlagen die je kunt downloaden, kopiëren en uitdelen hebben we wel voor je vervangen. Je vindt ze hieronder.

Wil je meer weten over tieners en sociale media? Kijk op www.kennisnet.nl > Thema's > Sociale media

Bijlage bij introductie – I-net tst (3.2)

De test

1. Als iemand aan jou vraagt wat je op internet aan het doen bent, dan...
  - A. zeg ik altijd de waarheid.
  - B. ga ik dus echt niet zeggen wat ik doe.
  - C. vertel ik iets, maar niet alles.

2. Morgen heb je een tentamen, maar je wilt echt nog even chatten. Ga je lekker liggen slapen of...?
  - A. Ik ga zeker weten chatten, tot diep in de nacht.
  - B. Ja, ik kies toch echt voor mijn bed.
  - C. Mwah, misschien tien minuten chatten en daarna slapen.

3. Je vriend(in) vraagt of je mee gaat winkelen, maar je hebt net een leuke jongen of meisje ontmoet via Facebook. Lastige keus, wat ga je zeggen?
  - A. Voordat ik het door heb, verzin ik een smoesje en ga ik chatten met dat meisje of die jongen.
  - B. Ik twijfel... Facebook is ook leuk, maar winkelen ook.
  - C. Definitely shoppen!

4. Je komt op een sekssite. Wat doe je?
  - A. Ik klik hem altijd meteen weg.
  - B. De verleiding is echt te groot en ik blijf kijken.
  - C. Het is wel moeilijk, maar naar even gekeken te hebben, klik ik 'em weg.

5. Je zit lekker te chatten en dan komt je broertje eraan met de vraag of hij op de computer mag. Wat doe je?
  - A. Ik word ontzettend boos en zeg dat hij een knal krijgt als hij niet snel weggaat.
  - B. Natuurlijk mag dat en ik laat hem er meteen op.
  - C. Ik spreek een tijd af hoe lang ik er nog op zit, daarna mag hij.

6. Je neemt jezelf voor om een half uurtje te gaan internetten. Lukt dat dan ook?
  - A. Meestal wel.
  - B. Nee, ik zit er dan gelijk twee uur achter.
  - C. Ja, dat lukt zeker. Afspraak is afspraak.

7. Een jongen of meisje vraagt of je wilt afspreken. Je kent diegene alleen van het chatten. Zou je dat doen?
  - A. Dat ligt eraan of ik goede gesprekken met hem of haar heb gehad.
  - B. Nee, want via internet is niemand echt te vertrouwen.
  - C. Ja, waarom niet..., is toch gezellig?

8. Je kunt je wel eens heel naar voelen als je thuis komt. Misschien loopt het op school niet lekker of is je verkering net uit. Hoe voel jij je als je dan gaat internetten?
  - A. Net zo rot! Daar verandert internet niks aan.
  - B. Ik vergeet even alles. Heerlijk om even nergens meer aan te denken.
  - C. Het klaart wel op, maar nog steeds voel ik me een beetje beroerd.

9. Je komt een leuke game of app tegen, maar je moet er voor betalen. Wat doe je?
  - A. Ik spreek met mezelf een bedrag af en daar hou ik me aan.
  - B. Ik heb altijd geleerd om niet voor een game te betalen, dus dat doe ik ook echt niet!
  - C. Het zijn vaak vet leuke games, ik kan de verleiding niet weerstaan. Ik betaal!

10. Je moet echt nog even een werkstuk maken. Morgen móet-ie echt af zijn, anders kost je dat een punt. Maar op je scherm zie je dat je er een nieuw berichtje op Facebook of een nieuwe tweet is geplaatst...

- A. Ik klik er meteen op om te kijken wie er wat zegt.
- B. Ik sluit me er helemaal voor af, dat werk moet eerst af.
- C. Soms praat ik terug.

11. Je bent aan het whatsappen en je voelt je heel beroerd. Een vriend(in) vraagt hoe het met je gaat.

- A. Ik zeg echt niet dat het slecht gaat. Ik ben online altijd vrolijk!
- B. Ik zeg rustig hoe het echt met me gaat. Waarom niet?
- C. Dat ligt eraan of het mijn beste vriend(in) is, anders weet ik nog niet of ik eerlijk zal antwoorden.

12. Digitaal pesten, wie heeft er niet van gehoord...?

- A. Ik niet. Wat is dat?
- B. Daar doe ik regelmatig zelf ook aan mee.
- C. Een enkele keer zeg ik wel wat onaardigs, maar dat maak ik ook weer goed.

De puntentelling

A B C

- 1. 0 4 2
- 2. 4 0 2
- 3. 4 2 0
- 4. 0 4 2
- 5. 4 0 2
- 6. 2 4 0
- 7. 2 0 4
- 8. 0 4 2
- 9. 2 0 4
- 10. 4 0 2
- 11. 4 0 2
- 12. 0 4 2

Bijlage bij introductie – Jouw digitale snelweg (3.3)

Tieners geven bij verschillende 'bewegwijzeringsborden' aan of en hoe vaak ze daar 'langsrijden' tijdens het surfen op de 'digitale snelweg'.

Aankondiging – *Eerst eens even kijken wat internet allemaal te bieden heeft. Je oma klappert met haar oren als ze hoort wat je allemaal kunt met dat internet. Internet is in onze tijd natuurlijk niet meer weg te denken. Dus digikenners, laat maar 'es zien welke 'borden' jullie zoal tegenkomen als je op die 'digitale snelweg' rijdt.*

Benodigheden – Afbeeldingen van de snelheidsborden (zie bijlage 9.1 op je papieren programma en hieronder) en bewegwijzeringsborden die hieronder omschreven zijn.

Snelheidsborden met toelichting – Hang in de zaal vier grote vellen papier op. Op elk vel staat een afbeelding van de hieronder omschreven snelheidsborden met erbij onderstaande uitleg.

- Stopbord – nooit
- Maximumsnelheid 15 km/u – heel af en toe
- Maximumsnelheid 30 km/u – een paar keer per week
- Maximumsnelheid 50 km/u – elke dag
- Maximumsnelheid 80 km/u – meer dan één keer per dag

Bewegwijzeringsborden – Maak elf bewegwijzeringsborden zoals je die langs de autosnelweg vindt. Gebruik hiervoor (dikke) vellen papier (vierkant) en schrijf op elk vel één van de volgende 'wegaanduidingen': facebooken | hacken | bloggen | skypen | chatten | mailen | whatsappen | cammen | twitteren | foto's bewerken en plaatsen | tv/films kijken. De 'wegaanduidingen' omschrijven allemaal een manier van internetgebruik. Leuk om voor de borden blauw papier te beplakken met witte letters.

Werkwijze – Geef aan dat op de digitale snelweg van het internet verschillende bewegwijzeringsborden te vinden zijn met soorten gebruik van internet. Je surft op internet en je komt van alles tegen: chat-boxen, vriendsites en noem maar op... Belangrijke vraag daarbij is: welke 'borden' kom jij allemaal tegen op internet? En hoe vaak kom je ze tegen als je aan 't surfen bent?

Houd vervolgens één voor één de bewegwijzeringsborden omhoog en benoem de 'wegaanduiding'. Vraag de tieners per wegaanduiding te bedenken hoe vaak ze dit tegenkomen op hun 'digitale snelweg'. Met andere woorden: hoe vaak zijn ze bezig met deze vorm van internet? Dat geven de tieners aan door te gaan staan bij het snelheidsbord waarvan zij vinden dat het best aangeeft hoe vaak ze hiermee bezig zijn. Vraag enkele tieners hun keuze toe te lichten.

Afronding – Zie introductie 1.

Bijlage bij bijbelstudie – Zoekmachine (4.2)

[Web](#) [Afbeeldingen](#) [Maps](#) [Shopping](#) [Meer ▾](#) [Zoekhulpmiddelen](#)

Ongeveer 623.000 resultaten (0,30 seconden)

[1Thess 5:21 - Bijblijbja.net \(NL\) - Nederlands Bijbelgenootschap](#)
[www.bijblijbja.net/bijblijbja.cgi?m=1Thess+5%3A21...1...](#) ▾
21 Onderzoek alles, behoud het goede. 21. Verwijzing(en). [5:21] 1 Joh 4:1. Beproeft
alle dingen; behoudt het goede. 21 maar toetst alles en behoudt het goede ...

Bijlage bij verwerking – Spel: OK of niet OK? (5.1)

Aankondiging – *Internetten en tegelijkertijd gericht zijn op God. Pff, mooie woorden, maar hoe doe je dat? Daar gaan we, met behulp van een spel, nog eens met elkaar over praten. Want wat vind jij OK of niet OK om te doen op internet?*

Benodigdheden – Hieronder staan alle benodigdheden die je per groepje nodig hebt voor het maken en uitvoeren van het spel.

Spelbord – Maak van een groot stuk karton een spelbord in de vorm van een driehoek. Op de buitenrand van het spelbord maak je drie verschillende categorieën in drie verschillende kleuren. De categorieën zijn: whatsapp/Facebook, internet en e-mail. Maak in het midden van het spelbord drie vakken. Zet in het eerste vak 'OK', in het tweede vak 'niet OK' en in het derde vak een '?'. NB: heb je jonge tieners in je groep die vooral Hyves gebruiken? Maak dan van de eerste categorie 'Hyves'.

Situatiekaartjes – Schrijf (een aantal van) de onderstaande situaties op kaartjes van stevig karton in drie verschillende kleuren, corresponderend met de drie categorieën op het spelbord.

Dobbelsteen – Beplak een dobbelsteen met de kleuren die je gebruikt voor de verschillende categorieën. Elke kleur heeft dus twee vakken. Leg tot slot de benodigdheden op een aantal tafels gelijk aan het aantal groepjes tieners.

Situatie per categorie

Whatsapp/Facebook

- Je ouders hebben ruzie met elkaar. Je bent met een onbekende aan het chatten. Met die persoon kun je goed over de ruzie tussen je ouders praten.
- Je hebt een jong hondje gekregen. Je laat 'em via je webcam aan al je vrienden zien.
- Je hebt al drie weken gechat met dat leuke meisje of die leuke jongen. Je wilt haar/hem graag in het echt zien, dus maak je een afspraak.
- Je hebt ruzie met een klasgenoot. Thuis zie je haar online op Facebook. Je eindigt het gesprek met de woorden: 'Wacht maar, morgen na school...!'
- Je mag van je ouders elke dag een half uur op Facebook.
- Je vader bekijkt op de computer de gesprekken die jij op Facebook hebt gevoerd.
- Iemand in een chatbox vraagt aan jou op welke school je zit.
- Je vindt het fijn om in een chatbox over je problemen te praten.
- Iemand heeft jouw foto op internet gezien. Hij zegt dat je zó mooi bent, dat je wel fotomodel kan worden. Hij wil een afspraak met je maken.
- Je bent 14, maar je vindt het stoer om in een chatbox te zeggen dat je 18 bent.
- Je hebt nieuwe zwemkleding gekocht. Je trekt het aan en je laat via de webcam aan je vrienden zien hoe het staat.

Internet

- Je ouders zetten een 'internetfilter' op jullie computer thuis.
- Op je eigen webpagina zet je regelmatig foto's van jezelf die jij wilt. Je ouders hebben de computer in de woonkamer gezet.
- Als je vragen hebt over seks, dan zoek je de antwoorden op internet.
- Van je ouders mag je zolang op internet als je zelf wilt.
- Via een site stuur je een anoniem mailtje naar een vriend waar je boos op bent.
- Een leerkracht is vertrokken naar India. Via een website houd je regelmatig bij wat hij daar doet.
- Je koopt regelmatig kleding, gadgets, enzovoorts via internet.
- Je zet de naam van een klasgenoot die je niet mag op een 'pestsite'.
- Via de site van de politie doe je aangifte, omdat je bedreigd wordt via je mail.

E-mail

- Jullie hebben een leuke jonge mentor. Met Valentijnsdag stuur je hem/haar met een aantal meiden/jongens een digitale liefdeskaart.
- Je zit met een probleem en je mailt je mentor er 's avonds uitgebreid over. Dat mocht, heeft-ie zelf gezegd.
- Je bent boos op een klasgenoot. Om hem te plagen stuur je een mailtje rond dat hij verkering heeft met het lelijkste meisje van de school.
- Een vriend moet een mailtje versturen. Je geeft hem je password, zodat hij jouw computer kan gebruiken.
- Mail van onbekenden verwijder je meteen uit je mailbox.
- Je hebt een mailtje van een onbekende afzender. Je bent nieuwsgierig wat erin staat en opent het mailtje.

- Je vriend stuurt een foto van zichzelf. Je vindt hem zo mooi dat je de foto doorstuurt naar je vriendin.
- Je moeder vindt dat zij jouw password moet weten.
- Een jongen vraagt het mailadres van je vriendin. Je geeft het hem gelijk.
- Je stuurt een mailtje naar je beste vriend waarin jij hem vertelt over een ruzie thuis.

Werkwijze stap 1 – Maak groepjes en zorg ervoor dat bij elk groepje een leidinggevende zit. Elk groepje gaat bij een tafel met de benodigdheden voor het spel zitten. De situatiekaartjes worden over de buitenrand van het spelbord verdeeld bij de bijbehorende kleur. Een speler gooit de dobbelsteen, pakt een kaartje in de kleur die gegooit is en leest voor wat erop het kaartje staat. De speler bepaalt of hij de situatie 'wel of niet OK' vindt. Hij legt vervolgens het kaartje op het vakje in het midden van het spelbord dat correspondeert met zijn mening. Als de speler de situatie niet helemaal duidelijk vindt, legt hij het kaartje op het vraagteken. Als een andere speler het niet eens is met de keuze van de speler die aan de beurt is, klopt hij op de tafel. Het kaartje wordt ook dan bij het vraagteken gelegd. In deze fase van het spel vindt er geen discussie plaats. Rond na ongeveer een kwartier deze eerste fase van het spel af.

Werkwijze stap 2 – Pak nu de kaartjes die in het vak van het vraagteken zijn terechtgekomen. Lees de kaartjes één voor één voor. Het is de bedoeling dat er per situatie een discussie ontstaat over welk gedrag tieners wel of niet OK vinden op internet en waarom. Laat in het gesprek duidelijk zijn dat het niet de bedoeling is een lijstje te maken met goede of foute dingen op internet. Het gaat er vooral om dat tieners beseffen dát je kritisch moet blijven en dat je dingen kunt doen op internet die niet overeenkomen met een leven dat gericht is op God. Het is dus goed om je af te vragen wat wel en niet verstandig en verantwoord is op internet.

Afronding – *Na vanavond kunnen en willen we één conclusie trekken: blijf bewust bezig met internet en wees kritisch! Haal het goede van internet naar boven en probeer de risico's te vermijden. Dan blijft internetten veilig, verantwoord én leuk!*